

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: **«ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В
ТУРИСТИЧНІЙ ГАУЗІ УКРАЇНИ»**

Виконавець:

Студентка ФЕУП

Соколова Олександра Данилівна _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Андрейченко Андрій Вадимович _____

Одеса – 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Туризм в сучасному світі є одним із найдинамічніших секторів економіки. Його розвиток тісно пов'язаний з інноваціями, які змінюють не лише споживчі вподобання туристів, але й підходи до управління туристичним бізнесом. Для України, з її багатим культурним та природним спадком, розвиток туризму є одним із пріоритетних напрямків економічного зростання. Тому дослідження інноваційних підходів до управління туристичним бізнесом є актуальним та необхідним для ефективного використання туристичного потенціалу країни.

Питання інновацій у туристичній галузі активно досліджуються як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Існує значна кількість наукових праць, присвячених різним аспектам цієї проблематики: від теоретичних засад інноваційного управління бізнесом в туризмі до практичних кейсів успішного впровадження інноваційних технологій та продуктів. Відзначимо праці наступних науковців: Захарченко Н. [11; 50]; Колесник О., Добрава Н., Подмазко О. [35], Ковальов А., Кічук Н., Клевцевич Н., [13], В., Карпов В. [12].

Однак, незважаючи на значний обсяг досліджень, питання ефективного використання туристичного потенціалу окремих регіонів України, зокрема Одеської області, потребує додаткового вивчення.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методичні та прикладні аспекти впровадження інновацій для підвищення ефективності управління бізнесом у туристичній галузі України.

Для досягнення мети було поставлено наступні **завдання кваліфікаційної роботи:**

- 1) визначити зміст та компонентний склад туристичного бізнесу;
- 2) охарактеризувати класифікацію ресурсів туристичного бізнесу;
- 3) розглянути види інноваційних технологій в туристичному бізнесі;
- 4) надати характеристику чинникам впливу на стан туристичної галузі в регіонах України;
- 5) здійснити аналіз впливу військових дій на туристичну індустрію;
- 6) проаналізувати стан ринку туристичних послуг регіонів України;
- 7) обґрунтувати необхідність використання цифрових інновацій для розвитку туристичної інфраструктури;
- 8) визначити та обґрунтувати інноваційні напрями розвитку туризму Одещини;
- 9) запропонувати перспективні напрями післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні та Одеській області.

Об'єкт дослідження – процес запровадження інноваційних підходів в туристичному бізнесі України.

Предмет дослідження – є сукупність теоретичних та прикладних аспектів інноваційних підходів управління бізнесом в туристичній галузі України.

Методи дослідження. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи було використано різноманітні методи дослідження. Зокрема, діалектичний метод застосовувався для збору, систематизації та обробки інформації; аналітичний метод

сприяв детальному розгляду та розподілу об'єкта дослідження на основні компоненти; порівняльний метод використовувався для аналізу динаміки даних. Для візуалізації результатів застосовувалися табличний, графічний і маркетинговий методи.

Інформаційною базою дослідження слугували закони та нормативно-правові акти України, наукові публікації й монографії українських та зарубіжних науковців, матеріали наукових конференцій, а також статистичні дані Державної служби статистики України.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок тексту. Основний текст 70 сторінок, міститься 7 таблиць, 4 рисунки.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами проведених досліджень приймала участь у X Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи»

Андрейченко А. В., Соколова О. Д. Діджиталізація маркетингових стратегій та використання штучного інтелекту у туристичній галузі України. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., 04-05 жовтня 2024 р. Одеса, 2024. С. 66-68.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти та особливості дослідження туристичного бізнесу України»** розкрито зміст та компонентний склад туристичного бізнесу, визначено класифікацію ресурсів туристичного бізнесу, а також досліджено інноваційні технології в туристичному бізнесі.

У другому розділі **«Аналіз впливу війни на туристичну діяльність регіонів України»** представлено чинники впливу на стан туристичної галузі в регіонах України, надано аналіз впливу військових дій на туристичну індустрію та проаналізовано способи розвитку ринку туристичних послуг регіонів України.

У третьому розділі **«Шляхи активізації туристичних потоків в Україні та Одеській області»** розроблено рекомендації щодо використання цифрових інновацій для розвитку туристичної інфраструктури та запропоновано інноваційні напрямки розвитку туризму Одещини.

ВИСНОВКИ

1. Туристична галузь України складається з низки ключових компонентів, які забезпечують її функціонування та розвиток. Основними складовими є туристичні ресурси (природні, історико-культурні та рекреаційні об'єкти), інфраструктура (транспорт, готелі, медичне забезпечення та зв'язок), туристичні послуги (екскурсійні, розважальні, інформаційні), підприємства, що розробляють і реалізують туристичні продукти, а також органи управління та регулювання, які підтримують розвиток галузі та інтеграцію на міжнародному рівні. Сукупність цих елементів формує основу для ефективного розвитку туристичної індустрії України та сприяє її конкурентоспроможності на світовому ринку.

1. Класифікація туристичних ресурсів регіону є важливим інструментом для ефективного планування та розвитку туризму. Вона дозволяє структурувати природні, культурно-історичні, соціально-економічні та рекреаційні ресурси, виділяючи їхні особливості та потенціал для залучення туристів. Такий підхід сприяє оптимальному використанню ресурсів, допомагає визначити пріоритетні напрями розвитку та забезпечує цілісне бачення туристичного потенціалу регіону, що є необхідним для підвищення його привабливості та конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг.

2. Інноваційні технології відіграють ключову роль у сучасному туристичному бізнесі, забезпечуючи підвищення якості послуг, зручності та ефективності для туристів і компаній. Використання цифрових технологій, таких як мобільні додатки, онлайн-бронювання, віртуальна та доповнена реальність, створює нові можливості для взаємодії з клієнтами, персоналізує туристичний досвід і розширює спектр доступних послуг. Інноваційні рішення також сприяють оптимізації внутрішніх процесів туристичних підприємств, знижуючи витрати та підвищуючи продуктивність. Загалом, інтеграція інноваційних технологій у туристичний бізнес сприяє підвищенню конкурентоспроможності компаній на ринку, залученню нових клієнтів і розвитку сталого туризму.

3. Стан туристичної галузі в регіонах України залежить від численних чинників, що можуть як стимулювати її розвиток, так і стримувати зростання. Основними факторами є: економічні чинники; соціально-політичні умови; природні ресурси та екологічні фактори; рівень розвитку інфраструктури; технологічні інновації; культурно-історичні ресурси. Таким чином, розвиток туристичної галузі в регіонах України є багатограним і залежить від взаємодії різних факторів. Цілісний підхід до управління цими чинниками та інвестиції в інфраструктуру, безпеку, інновації та збереження культурних і природних ресурсів здатні сприяти ефективному розвитку туризму та підвищенню конкурентоспроможності регіонів на туристичному ринку.

4. Військові дії мають значний негативний вплив на туристичну індустрію, особливо в регіонах, безпосередньо залучених у конфлікт. Основні висновки щодо впливу війни на туризм включають: зниження туристичних потоків; економічні втрати; руйнування інфраструктури; зміна іміджу країни; перехід до внутрішнього туризму; адаптація та інновації. Отже, військові дії завдають глибоких втрат туристичній індустрії, проте, попри це, внутрішній туризм та інноваційні рішення стають основою для підтримки галузі в умовах конфлікту. У перспективі для відновлення туризму в постраждалих регіонах знадобляться значні інвестиції в інфраструктуру, репутаційні кампанії для покращення іміджу країни та заходи для зміцнення безпеки, що сприятиме поверненню туристів і відновленню індустрії.

5. Аналіз розвитку ринку туристичних послуг у регіонах України показує нерівномірність розвитку, зростання внутрішнього туризму, а також потребу в інноваціях та державній підтримці. Західні та південні області, завдяки культурним і природним ресурсам, показують стабільний попит, тоді як регіони, які зазнали руйнувань через військові дії, потребують значних інвестицій для відновлення. Впровадження цифрових технологій, розвиток екотуризму й культурного туризму створюють можливості для відновлення галузі, яка має значний потенціал для

зростання після війни за умови підтримки з боку держави. У цілому, розвиток ринку туристичних послуг в Україні демонструє гнучкість та адаптивність до сучасних викликів, зокрема у зв'язку з переорієнтацією на внутрішній туризм і активним використанням інноваційних технологій. Після закінчення війни та з відповідною державною підтримкою туристична галузь України має значний потенціал для відновлення і подальшого зростання, що може позитивно вплинути на економіку регіонів і країни в цілому.

6. Використання цифрових інновацій є ключовим фактором розвитку туристичної інфраструктури України, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності та привабливості туристичних послуг. Цифрові рішення, такі як мобільні додатки, онлайн-бронювання, віртуальні екскурсії та інфраструктура «розумного міста», покращують доступність і комфорт для туристів, персоналізують їхній досвід і стимулюють економічне зростання. Інтеграція інноваційних технологій у туристичну сферу також розширює можливості для просування України на міжнародному ринку та підтримує відновлення галузі, особливо в умовах післявоєнного періоду.

7. Перспективними та інноваційними напрямками розвитку туризму в Одещині є пляжний, культурно-пізнавальний, гастрономічний, екологічний, медичний та конференц-туризм. Завдяки розташуванню на узбережжі Чорного моря, багатій історичній спадщині, унікальним природним ландшафтам та виноробним традиціям, Одещина має великі можливості для залучення туристів. Інноваційні підходи, такі як розвиток екотуризму, гастрономічних маршрутів, віртуальних екскурсій, а також створення інфраструктури для ділового туризму, допоможуть регіону залучити більше внутрішніх і міжнародних туристів, підвищити якість туристичних послуг та забезпечити сталий розвиток галузі.

8. Післявоєнне відновлення сфери туризму в Україні та Одеській області має значний потенціал завдяки унікальним природним і культурним ресурсам, а також зростанню попиту на внутрішній туризм. Пріоритетними завданнями стануть відновлення туристичної інфраструктури, забезпечення безпеки відвідувачів, розширення інноваційних і цифрових сервісів та активна маркетингова діяльність для покращення іміджу країни. Залучення інвестицій, підтримка з боку держави та досвід інших країн, що відновили туризм після криз, сприятимуть швидкому відновленню галузі, підвищенню її конкурентоспроможності та залученню туристів з усього світу, що позитивно вплине на економіку регіону та країни в цілому. Загалом, для активного розвитку туристичної індустрії України важливо оптимізувати регулювання галузі, усунути перешкоди для розвитку туризму, стимулювати підприємницьку діяльність у цій сфері та активно впроваджувати інформаційні й комунікаційні технології. Це сприятиме зростанню конкуренції на ринку туристичних послуг та загальному розвитку туризму в Україні.

АНОТАЦІЯ

Соколова О. Д. «Інноваційні підходи управління бізнесом в туристичній галузі України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» за освітньою програмою «Економіка, планування

та управління бізнесом». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес запровадження інноваційних підходів в туристичному бізнесі України.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та особливості дослідження туристичного бізнесу України, розкрито зміст та компонентний склад туристичного бізнесу, визначено класифікацію ресурсів туристичного бізнесу, а також досліджено інноваційні технології в туристичному бізнесі

Представлено чинники впливу на стан туристичної галузі в регіонах України, надано аналіз впливу військових дій на туристичну індустрію та проаналізовано способи розвитку ринку туристичних послуг регіонів України.

Розроблено рекомендації щодо використання цифрових інновацій для розвитку туристичної інфраструктури та запропоновано інноваційні напрямки розвитку туризму Одещини.

Ключові слова: інновації, Україна, бізнес, управління, воєнні дії, технології, туристична галузь.

ANNOTATION

Sokolova O. «Innovative approaches to business management in the tourism industry of Ukraine»

Thesis for Master degree in specialty 076 «Entrepreneurship and Trade» under the master's program «Economics, planning, and business management». Odesa National Economic University. Odesa, 2024.

The qualification work consists of three chapters. The object of the – **The process of implementing innovative approaches in Ukraine's tourism business.**

The study examines the theoretical aspects and features of Ukraine's tourism business research, reveals the content and component structure of the tourism business, defines the classification of tourism business resources, and explores innovative technologies in the tourism industry.

The work identifies factors influencing the state of the tourism sector in Ukraine's regions, provides an analysis of the impact of military actions on the tourism industry, and analyzes ways to develop the market for tourism services in Ukraine's regions.

Recommendations for using digital innovations to develop tourism infrastructure have been developed, and innovative directions for the development of tourism in the Odesa region have been proposed.

Keywords: innovation, Ukraine, business, management, military actions, technology, tourism industry.